

15. Sürdürülebilir Kalkınma Amacı

KARASAL YAŞAM

Temel Hedefler: Karasal ekosistemleri korumak ve sürdürülebilir kullanımını teşvik etmek, ormanların sürdürülebilir yönetimini sağlamak, çölleşmeyle mücadele etmek, biyoçeşitliliğin azalmasını durdurmak

15

KARASAL
YAŞAM

stkam.marmara.edu.tr

stkam@marmara.edu.tr

[marmara_stkam](https://www.instagram.com/marmara_stkam)

Kaynak:
Sustainable Development in the European Union, Eurostat

Her hakkı saklıdır.

- 15. SKA kararlardaki, iç sulardaki ekosistemlerin ve dağ ekosistemlerinin korunmasını, onarımını ve sürdürülebilir kullanımını teşvik eder.
- Aynı zamanda ormanların sürdürülebilir yönetimi, ormanların yok olmasının önlenmesi, çölleşme ile mücadele ve biyoçeşitlilikteki azalmayı önleme çabaları da 15. SKA ile hedeflenir.

Ekosistemlerin Durumu

2019 yılında Avrupa nehirlerindeki biyokimyasal oksijen ihtiyacı **2.50 mg/L** idi.

- İnsanlar; temiz hava, arıtılmış su ve gıda temini gibi ekosistem sayesinde elde edilen hizmetlerden bolca yararlanır.
- Karasal ekosistemler, doğal kaynaklar ve pek çok hizmetler sunmasının yanında doğal felaketler ve iklim değişikliğinin negatif etkileriyle mücadele etmek için katkıda bulunur.
- İnsan faaliyetleri ile ekosistemler tahribata uğruyor ve bunun sonucu olarak ekosistemlerin sunduğu hizmetlerde aksamalar olabiliyor:
 - Kirlilik
 - Doğal kaynakların aşırı kullanımı
 - Hayvan ve bitkiler için oluşturulan tehditler
- 2019 yılında yayınlanan IPBES raporuna göre biyoçeşitlilik ve ekosistemdeki olumsuz eğilimler, 2030 Gündemine ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına doğru ilerlemenin önüne engel oluşturuyor.
- Avrupa'daki su kütlelerinin ekolojik durumu, iki gösterge baz alınarak gözlemlenir:
 - Nehirlerdeki biyokimyasal oksijen ihtiyacı
 - Nehirlerdeki fosfat

- Genelde tarımsal üretimlerden, kentsel atık sulardan ve endüstriyel atıkların salınmasından dolayı nehirlerde fosfat görülebilir.
- Nehirlerdeki fosfat oranının fazla olması biyoçeşitlilik kaybına ve suda ötrofikasyona sebep olabilir.
- Avrupa'daki sularda fosfat oranları 2000'den bu yana %27.7 düşüş gösterdi fakat son yıllarda, özellikle 2011'den sonra bu eğilim tersine dönmeye başladı.
- Nehirlerdeki fosfat oranıyla alakalı rapor hazırlayan Üye Devletler arasında Finlandiya ve İsveç, en düşük fosfat yoğunluğuna sahip ülkelerdi. Bunda düşük nüfus yoğunluklarının olması ve atık su toplama-arıtma tesislerine ileri düzey önem verilmesi etkilidir.
- Avrupa'daki ormanlar; toprak verimliliğini arttırmak, karbon depolamak, bitki ve hayvanlar için habitatlar sağlamak gibi pek çok fayda sağlar. Ayrıca kırsal bölgelerde istihdamı sağlarlar ve iklim değişikliğini azaltmaya yardımcı olurlar.
- Günümüzde ormanlar; habitatların bozulması ve yok olması, istilacı türlerin görülmesi, kirletilmesi, iklim değişikliklerinden etkilenmesi sebebiyle kuraklıklara ve sıcak hava dalgalarına neden olabilmektedir.
- AB'deki Doğa Durumu incelemesi, orman habitatlarının yalnızca %14'ünün iyi koruma, geri kalanının ise zayıf ve kötü koruma statüsünde olduğu belirlenmiştir.

2018'de ormanlar ve diğer ormanlık alanlar, AB'nin karasal alanlarının %43.5'ini kaplıyordu.

Toprak Bozulması

- Topraktaki bozulma; topraktaki kirlilik, rüzgar ve su kaynaklı erozyon, topraktaki biyoçeşitlilik kaybı, organik maddede azalma, çölleşme, asitlenme, tuzlanma gibi pek çok kritere göre değerlendirilir.
- Arazi alımı; tarım alanlarının, ormanların ve diğer doğal alanların insan faaliyetleri için işgal edilmesine denir. Arazi alımı, genelde kırsal alanlardaki yerleşim bölgelerinin artmasıyla da ilişkilendirilir. AB'de arazi alımı artış eğilimindedir.
- Toprak; asfalt, beton gibi sızdırmaz yapay maddelerle kaplanarak tahrip edildiğinde bunun geri dönüşü yoktur. 2006'dan bu yana AB üyelerinde bu tür tahribatlar artmıştır.

2018 yılında AB topraklarının **%1.8'inde** sızdırmaz yapay maddelerle kaplanan topraklar vardı.

- Tarım alanlarının yapay maddelerle kaplanması, gıda ve yem üretimi için mevcut arazi sayısını azalttı. Ayrıca doğal yaşam alanlarının bozulmasına ve taşkın riskinin artmasına neden oldu.
- Toprak; hammadde sağlaması, gıda üretiminde, depolanmasında, karbon ve azot gibi maddelerin dönüştürülmesinde ve diğer pek çok sebepten dolayı topluma yarar sağlamaktadır.

- Erozyon, toprak için en önemli tehditlerdendir. Toprak verimliliğini düşürerek mahsul üretimini, içme suyu kalitesini, habitatları, biyoçeşitliliği tehdit eder.

2010-2016 yılları arasında AB'de su nedeniyle ciddi erozyon riski altındaki tahmini alan **%0.9** azaldı.

Su kaynaklı erozyonun Avrupa'daki toplam toprak kaybının **%52'sine** sebep olduğu tahmin edilmektedir.

Biyoçeşitlilik

- Karasal ekosistemler 1979'daki Kuşlar Direktifi ve 1992'deki AB Habitatlar Direktifi kapsamında korunmaktadır. İki direktif de Avrupa'nın biyoçeşitliliğini ve ekosistemlerini korumak için vardır.
- AB'de doğanın son durumuna ilişkin yapılan değerlendirmede Avrupa'daki birçok türün ve habitatın halen yetersiz koruma statüsü altında olduğu ortaya konmuştur.
- Aynı raporda balıkların ve yumuşakçaların (ahtapot, kalamar vb.) koruma statüsünün kötü olduğu, sürüngenlerin ve vasküler bitki türlerinin koruma statüsünün ise iyi olduğu görülmektedir.
- Biyoçeşitliliğin, ekosistem ile yakından alakalı olduğundan ve ekosistemin devamlılığı için hayati öneme sahip olduğundan dolayı korunması, izlenmesi gerekir.
- Kuşlar hem doğal hem de insan kaynaklı değişimlerin ve dönüşümlere karşı hassas oldukları için ekosistemin sağlığını gözlemlemekte önemli bir araçlardır.

2021'de AB
topraklarının **%26.4'ü**
koruma altındaydı.

- AB ortak kuş endeksi ile AB'deki orman ve tarım arazilerindeki kuş türlerinin nüfus bolluğu ve çeşitliliği ele alınır.
- Endekse göre 1990-2020 yılları arasında yaygın kuş türlerinde %13.3, tarım arazilerindeki kuş türlerinde %36.9'luk bir düşüş olduğu saptanmıştır. Orman kuş türlerinde ise %3.3 düşüş görülmüştür.
- Pestisitler, sulak alanların azalması gibi sebeplerden dolayı tarım arazilerindeki kuş türlerinde azalma görüldüğü tahmin edilmektedir.
- Kelebekler de çevre ve habitat sağlığını gözlemlemek için önemlidir. Kelebekler çeşitli habitatlarda görülürler ve çevresel değişimlere ayak uydurabilirler.
- Otlak bölgelerdeki kelebek endeksi, ulusal Kelebek İzleme Programları kapsamında 17 Üye Ülkenin verilerini baz alır. Bu endekse göre 1991-2018 arasında kelebek nüfusunda %25.3'lük düşüş görülmüştür. Bu da otlak biyoçeşitliliğinde çarpıcı bir kayıp demektir.

Avrupa'da kentsel alanlarda kelebek nüfusunun istikrarlı olması, parkların ve kentin yeşil bölgelerinin **kelebek dostu** bir şekilde yönetildiğini gösteriyor.

2003-2018 arasında Avrupa'da otlak bölgelerdeki kelebek nüfusu **%19.8** azaldı.

2005-2020 arasında AB'deki yaygın kuş türleri **%5.6** azaldı.